ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

της 11ης Οκτωβρίου 2001 [1]

1. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Βασίλειο του Βελγίου παρέβη την υποχρέωσή του να μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο την οδηγία 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1996, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζομένων με επικίνδυνες ουσίες [2] (στο εξής: οδηγία).

I — Το νομικό πλαίσιο

2. Σύμφωνα με το άρθρο 1, η οδηγία στοχεύει στην πρόληψη μεγάλων ατυχημάτων σχετιζομένων με επικίνδυνες ουσίες και στον περιορισμό των συνεπειών τους επί του ανθρώπου και του περιβάλλοντος, προκειμένου να εξασφαλιστεί κατά συνεκτικό και αποτελεσματικό τρόπο υψηλή διακοινοτική προστασία.

3. Πιο συγκεκριμένα, η οδηγία επιβάλλει στα κράτη μέλη να μεριμνούν ώστε οι ασκούντες την εκμετάλλευση ορισμένων βιομηχανικών μονάδων να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη μεγάλων ατυχημάτων και τον περιορισμό των συνεπειών τους (άρθρο 5, παράγραφος 1), να αναπτύσσουν πολιτικές πρόληψης (άρθρο 7, παράγραφος 1), να υποβάλουν εκθέσεις ασφαλείας (άρθρο 9, παράγραφος 1) και να καταρτίζουν σχέδια έκτακτης ανάγκης (άρθρο 11, παράγραφος 1).

4. Το άρθρο 24 παρέχει στα κράτη μέλη μέγιστη προθεσμία 24 μηνών μετά τη θέση σε ισχύ της οδηγίας [3] για να θεσπίσουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις ώστε να συμμορφωθούν και να ενημερώσουν την Επιτροπή σχετικά. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25, η οδηγία τέθηκε σε ισχύ στις 3 Φεβρουαρίου 1997· η προθεσμία αυτή έληξε συνεπώς στις 3 Φεβρουαρίου 1999.

II — Τα πραγματικά περιστατικά

5. Την ημερομηνία αυτή, το Βασίλειο του Βελγίου δεν είχε ενημερώσει την Επιτροπή

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

2 — ΕΕ 1997, L 10, σ. 13.

3 — Την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (άρθρο 25).

για τις διατάξεις που θέσπισε προκειμένου να συμμορφωθεί προς το άρθρο 24. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν διέθετε άλλα πληροφοριακά στοιχεία προκειμένου να διαπιστώσει αν το Βασίλειο του Βελγίου είχε θεσπίσει τις αναγκαίες προς τούτο διατάξεις.

6. Κατόπιν τούτου, η Επιτροπή, φρονώντας ότι το καθού δεν είχε λάβει τα απαιτούμενα μέτρα, κατά παράβαση των υποχρεώσεών του, του απηύθυνε, στις 20 Αυγούστου 1999, έγγραφο οχλήσεως, καλώντας το να υποβάλει τις παρατηρήσεις του εντός προθεσμίας δύο μηνών. Η Βελγική Κυβέρνηση απάντησε στις 27 Οκτωβρίου 1999 διαβιβάζοντας στην Επιτροπή το διάταγμα και τη διάταξη που είχαν ψηφιστεί στις 4 Μαρτίου και 22 Απριλίου 1999 αντιστοίχως από την Κυβέρνηση και το Συμβούλιο της Περιφέρειας Βρυξέλλες-Πρωτεύουσα [4]. Οι κανονιστικές αυτές διατάξεις όριζαν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 4 του νομοθετικού διατάγματος της 5ης Ιουνίου 1997 [5], τον κατάλογο των εγκαταστάσεων τάξεως ΙΑ, ΙΒ, ΙΙ και ΙΙΙ που εξαρτώνταν από «περιβαλλοντική άδεια».

7. Η Επιτροπή, κρίνοντας την απάντηση ανεπαρκή, απηύθυνε στο Βασίλειο του Βελγίου, με έγγραφο της 21ης Ιανουαρίου 2000, αιτιολογημένη γνώμη, καλώντας το να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να άρει την παράβαση εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποιήσεως της εν λόγω γνώμης. Με έγγραφο της 5ης Απριλίου 2000, οι βελγικές αρχές διαβίβασαν στην Επιτροπή τη θέση της Κυβερνήσεως της Βαλλονίας, ανακοινώνοντας ότι οι απαντήσεις των ομοσπονδιακών αρχών και των δύο άλλων περιφερειών θα της διαβιβάζονταν συντόμως.

8. Οι αρχές της Βαλλονίας συνήψαν στην απάντησή τους αντίγραφο της συμφωνίας συνεργασίας για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζομένων με επικίνδυνες ουσίες μεταξύ του ομοσπονδιακού κράτους και των τριών βελγικών περιφερειών (στο εξής: συμφωνία συνεργασίας). Η συμφωνία αυτή είχε εγκριθεί με διάταγμα που ψηφίστηκε στο Κοινοβούλιο της Βαλλονίας στις 8 Δεκεμβρίου 1999 και, σύμφωνα με το απαντητικό έγγραφο, θα δημοσιευόταν προσεχώς στο *Moniteur belge* και η Επιτροπή θα ενημερωνόταν αμέσως σχετικά. Η Κυβέρνηση της Βαλλονίας ενημέρωσε επίσης την Επιτροπή για την ψήφιση του διατάγματος της 11ης Μαρτίου 1999, περί της περιβαλλοντικής άδειας, οι διατάξεις εφαρμογής του οποίου βρίσκονταν σε προχωρημένο στάδιο καταρτίσεως, οπότε, κατά τη γνώμη της, ευλόγως μπορούσε να πιθανολογηθεί η θέση σε ισχύ του συνόλου των ρυθμίσεων για την προστασία του περιβάλλοντος τον Ιανουάριο του 2001.

9. Με έγγραφο της 6ης Ιουνίου 2000, οι βελγικές αρχές διαβίβασαν στην Επιτροπή ανακοίνωση του Φλαμανδού Υπουργού

4 — Δημοσιεύθηκαν στο *Moniteur belge* της 7ης (σ. 29713) και της 5ης (σ. 29209) Αυγούστου 1999, αντιστοίχως.

5 — *Moniteur belge* της 26ης Ιουνίου 1997, σ. 17055.

Περιβάλλοντος και Γεωργίας, η οποία παρέπεμπε στη συμφωνία συνεργασίας και εξηγούσε τους λόγους για τους οποίους η συμφωνία αυτή θα διασφάλιζε την προσήκουσα μεταφορά της οδηγίας 96/82 στο εσωτερικό δίκαιο. Ωστόσο, το έγγραφο διευκρίνιζε ότι η συμφωνία θα ετίθετο σε εφαρμογή μετά την έγκρισή της από τα τέσσερα συμβαλλόμενα μέρη και ότι οι αντίστοιχες διαδικασίες εγκρίσεως είχαν προχωρήσει πολύ.

10. Επ' ευκαιρία διμερούς συναντήσεως στις 8 Σεπτεμβρίου 2000, η Βελγική Κυβέρνηση ενημέρωσε την Επιτροπή ότι, παρά την προηγούμενη θέση της όσον αφορά τη μεταφορά της οδηγία στην Περιφέρεια της Βαλλονίας, φρονούσε ότι η συμφωνία συνεργασίας αρκούσε για να διασφαλίσει την εφαρμογή της οδηγίας στην περιφέρεια αυτή.

11. Τέλος, οι βελγικές αρχές, με έγγραφο της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, κοινοποίησαν στην Επιτροπή την απόφαση του Κοινοβουλίου της Φλάνδρας της 17ης Ιουλίου 2000, περί εγκρίσεως της συμφωνίας συνεργασίας.

12. Η Επιτροπή, κρίνοντας τα πληροφοριακά στοιχεία ανεπαρκή, θεώρησε ότι δεν της είχαν κοινοποιηθεί όλα τα μέτρα που ήταν αναγκαία για την προσήκουσα, επίσημη και οριστική μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο· άσκησε, συνεπώς, την υπό κρίση προσφυγή.

III — Αιτήματα των διαδίκων και διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

13. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο του Βελγίου, μη λαμβάνοντας τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί προς την οδηγία ή, τουλάχιστον, μη ανακοινώνοντας τις εν λόγω διατάξεις στην Επιτροπή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία.

14. Με το υπόμνημά του αντικρούσεως, το Βασίλειο του Βελγίου αναφέρει ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 92 bis, παράγραφος 3, στοιχείο b, του ειδικού νόμου της 8ης Αυγούστου 1980 περί θεσμικών μεταρρυθμίσεων [6], για τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο ήταν αναγκαία η σύναψη συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ του ομοσπονδιακού κράτους και των τριών περιφερειών, η οποία υπογράφηκε στις 21 Ιουνίου 1999 και δημοσιεύθηκε στο *Moniteur belge* της 12ης Οκτωβρίου 2000 [7].

6 — *Moniteur belge* της 15ης Αυγούστου 1980, σ. 9434.

7 — Σελίδα 34451.

15. Προσθέτει ότι, σύμφωνα με το προπαρατεθέν άρθρο 92 bis, παράγραφος 1, η εν λόγω συμφωνία θα τεθεί σε πλήρη εφαρμογή μόνο με σύμφωνη γνώμη όλων των μερών, γεγονός που έπραξε στις 16 Δεκεμβρίου 1999 η Περιφέρεια της Βαλλονίας [8], στις 17 Ιουλίου 2000 η Περιφέρεια της Φλάνδρας [9] και στις 20 Ιουλίου 2000 η Περιφέρεια Βρυξέλλες-Πρωτεύουσα [10].

16. Με το υπόμνημά του αντικρούσεως, το Βασίλειο του Βελγίου ανέφερε ότι, από ομοσπονδιακής απόψεως, το σχέδιο νόμου περί εγκρίσεως της συμφωνίας ήταν υπό εκπόνηση και ότι το Δικαστήριο θα ενημερωνόταν για την οριστική του ψήφιση. Με το υπόμνημά του ανταπαντήσεως, διευκρίνισε ότι το εν λόγω νομοσχέδιο ψηφίστηκε από τη Γερουσία στις 15 Μαρτίου 2001 και διαβιβάστηκε στο Κοινοβούλιο την επομένη, προσθέτοντας ότι το Δικαστήριο θα ενημερωνόταν για την θέση του σε εφαρμογή.

17. Ενόψει των προεκτεθέντων, το καθού ισχυρίζεται, τόσο στο υπόμνημά του αντικρούσεως όσο και στο υπόμνημά του ανταπαντήσεως, ότι το αίτημα της Επιτροπής κατέστη πλέον άνευ αντικειμένου.

18. Στις 19 Ιουνίου 2001 ο εκπρόσωπος της Βελγικής Κυβερνήσεως διαβίβασε στο Δικαστήριο αντίγραφο του νόμου της 22ας Μαΐου 2001 [11], περί εγκρίσεως της συμφωνίας συνεργασίας, καθώς και επιστολή προς την Επιτροπή με την οποία της ζητούσε, ενόψει των προεκτεθέντων, να αποσύρει την προσφυγή της.

19. Με έγγραφο της 23ης Ιουλίου 2001, η Επιτροπή ανακοίνωσε στο Δικαστήριο την πρόθεσή της να μην παραιτηθεί από την υπό κρίση προσφυγή, διότι φρονεί ότι η συμφωνία συνεργασίας δεν μεταφέρει προσηκόντως στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 12, 13, παράγραφος 5, και 16 της οδηγίας.

20. Οι διάδικοι παραιτήθηκαν από την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

8 — *Moniteur belge* της 12ης Οκτωβρίου 2000, σ. 34450.

9 — *Moniteur belge* της 11ης Αυγούστου 2000, σ. 27564.

10 — *Moniteur belge* της 7ης Σεπτεμβρίου 2000, σ. 30614.

11 — *Moniteur belge* της 16ης Ιουνίου 2001, σ. 20783.

IV — Η παράβαση

21. Το καθού τροποποίησε, κατά κάποιον τρόπο, τη γραμμή άμυνάς του στα πλαίσια της ένδικης διαδικασίας σε σχέση με αυτή που είχε υποστηρίξει κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία. Παρέπεμπε τότε, πέρα από τη συμφωνία συνεργασίας, σε ορισμένες τοπικές διατάξεις για δραστηριότητες που υπόκεινται σε «περιβαλλοντική άδεια». Ωστόσο, στην παρούσα διαδικασία, η άμυνά του επικεντρώνεται αποκλειστικά στην ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ του ομοσπονδιακού κράτους και των τριών περιφερειών, χωρίς μνεία των προπαρατεθεισών διατάξεων, δεχόμενο έτσι, σιωπηρώς, ότι οι διατάξεις αυτές δεν αρκούσαν για τη συμμόρφωση προς την οδηγία, όπως ισχυριζόταν η Επιτροπή. Η συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου περιορίζεται συνεπώς στο να δοθεί απάντηση στο αίτημα μόνον όσον αφορά τη συμφωνία συνεργασίας.

22. Η οδηγία υποχρέωνε τα κράτη μέλη να λάβουν, πριν από τις 3 Φεβρουαρίου 1999, τα αναγκαία μέτρα για να προσαρμόσουν τις αντίστοιχες έννομες τάξεις τους στις επιβαλλόμενες υποχρεώσεις και να ενημερώσουν σχετικά την Επιτροπή.

23. Ανεξαρτήτως του περιεχομένου της συμφωνίας συνεργασίας ενόψει του στόχου αυτού, είναι βέβαιον ότι, κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας [12], η συμφωνία αυτή δεν είχε τεθεί σε εφαρμογή. Κατά την ημερομηνία αυτή, δεν αμφισβητείται η ύπαρξη παραβάσεως και αυτό πρέπει να διαπιστώσει το Δικαστήριο. Οι μεταγενέστερες αλλαγές είναι αλυσιτελείς και πρέπει να αγνοηθούν, το ίδιο και οι θεσμικές ιδιαιτερότητες του Βασιλείου του Βελγίου και οι δυσκολίες που μπορεί να προκάλεσαν για την πραγματική θέση σε ισχύ της συμφωνίας συνεργασίας [13].

V — Επί των δικαστικών εξόδων

24. Αν το Δικαστήριο δεχθεί την προσφυγή της Επιτροπής, επιβάλλεται να καταδικαστεί το καθού στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.

12 — Ημερομηνία στην οποία, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, πρέπει να παραπέμπει η απόφαση περί υπάρξεως παραβάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 25ης Νοεμβρίου 1999, C-96/98, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1999, σ. I-8531, σκέψη 19, και της 12ης Δεκεμβρίου 2000, C-435/99, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή 2000, σ. I-11179, σκέψη 16).

13 — Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλούνται την ακολουθούμενη πρακτική ή καταστάσεις της εσωτερικής έννομης τάξης τους, προκειμένου να δικαιολογήσουν τη μη τήρηση των υποχρεώσεών τους και προθεσμιών που τάσσει μια οδηγία (βλ. τις προτάσεις που ανέπτυξα στην προπαρατεθείσα υπόθεση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, σημείο 15, και τις παρατιθέμενες αποφάσεις).

VI — Πρόταση

25. Ενόψει των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δεχθεί την υπό κρίση προσφυγή, να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο του Βελγίου, μη θεσπίζοντας όλες τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις εντός της προθεσμίας που ορίζει το άρθρο 24 της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1996, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζομένων με επικίνδυνες ουσίες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία αυτή και να καταδικάσει το καθού στα δικαστικά έξοδα.